

Hjorten – ein omstridd klimavinnar

Sønsterud - 28. mars 2025

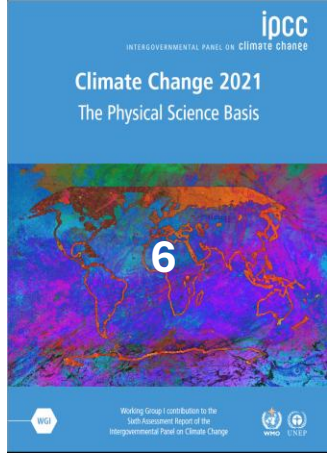
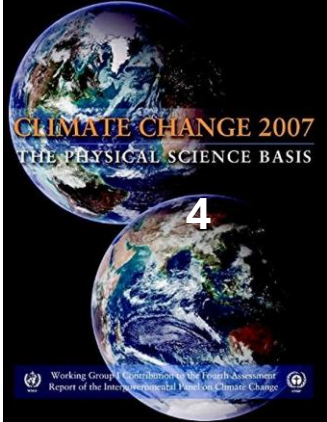
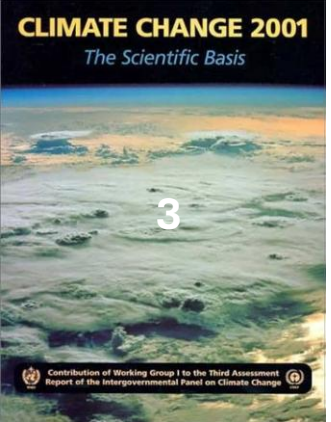
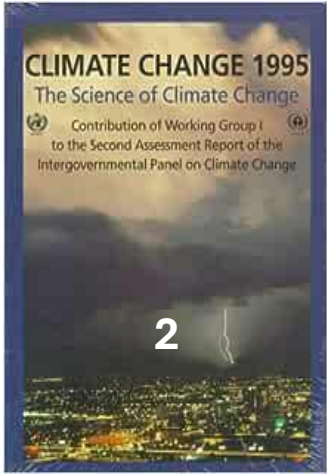
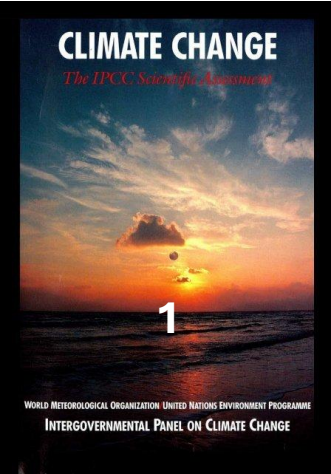

Jon Anders Stavang - Stiftinga Norsk Hjortesenter

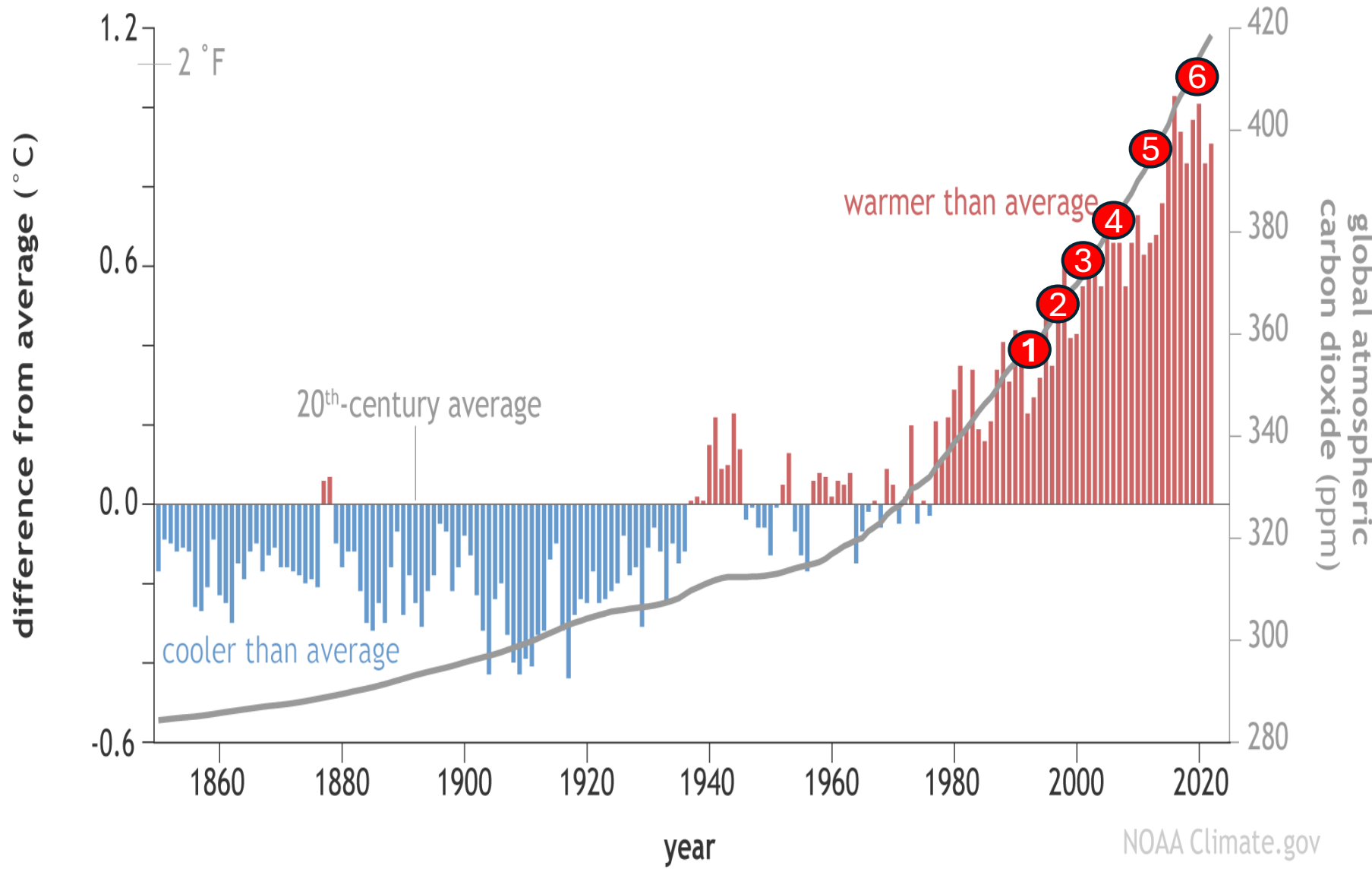

Video: Johan Trygve Solheim©

Yearly global surface temperature and atmospheric carbon dioxide (1850-2022)

NOAA Climate.gov
Data: ESRL/ETHZ/NCEI

«Klimavinnar»

- Hjorten er dårlegere tilpassa lange vintrar med store snømengder i forhold til elgen
- Mindre snø og høgare temperatur gjer at hjorten vil breie seg nordover og oppover

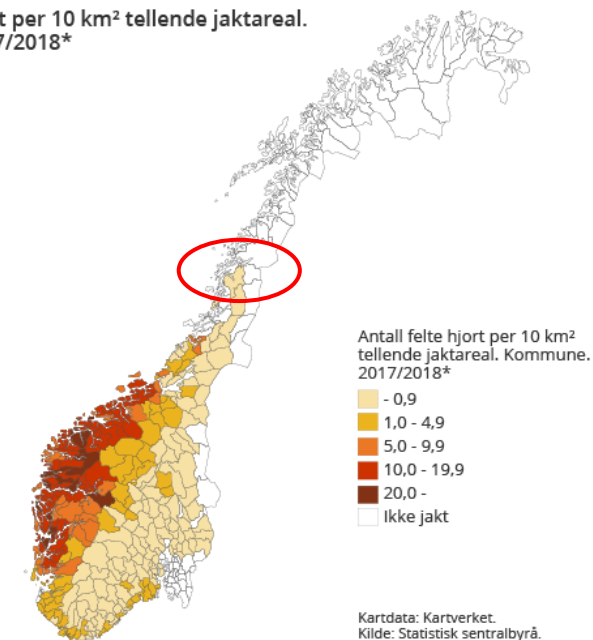

Utbredelse av hjort (*Cervus elaphus*). Basert på data fra Den internasjonale naturvernunionen (IUCN Red List, versjon 3, 2017).

utbredelse av hjort:
Av Jostein Røiser Kristiansen.

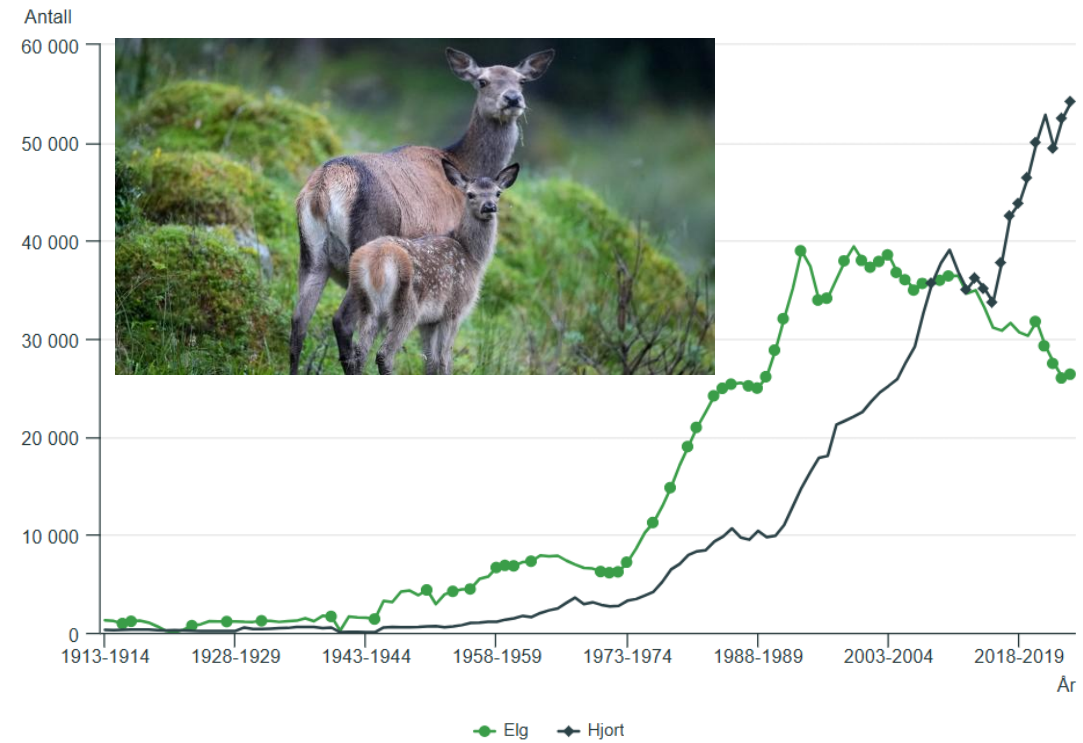

Antall felte hjort per 10 km² tellende jaktareal. Kommune. 2017/2018*

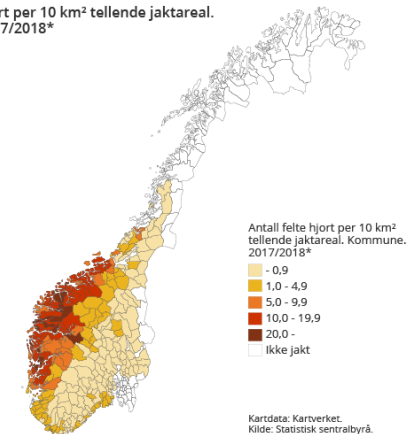

Kartdata: Kartverket.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Hjorten aukar i antal og breier seg ut

Antall felte hjort per 10 km² tellende jaktareal.
Kommune. 2017/2018*

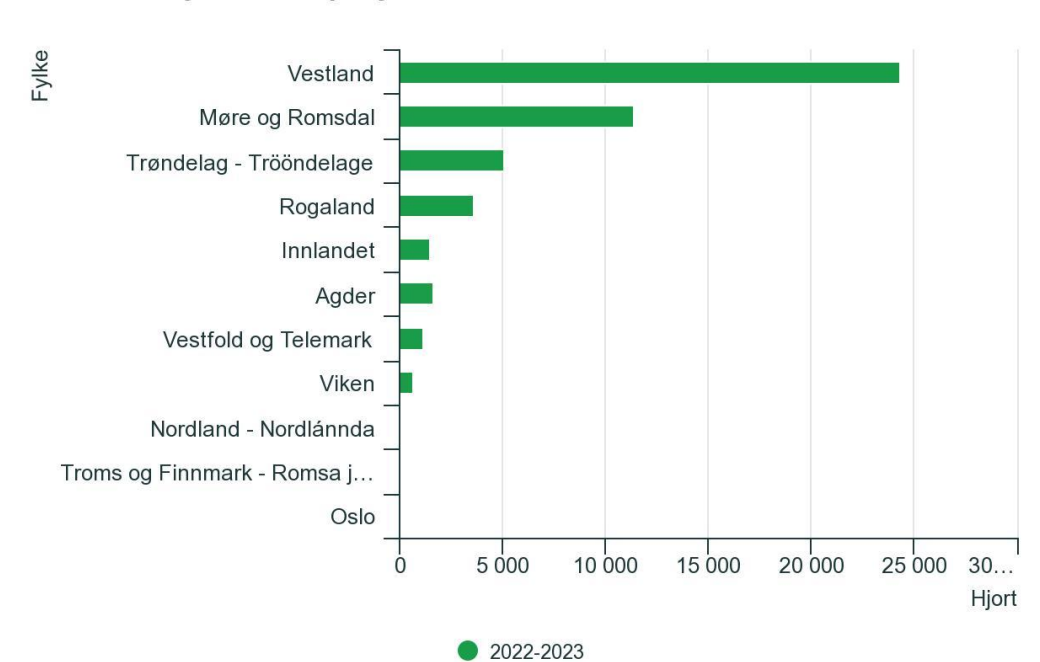
Vestland husar den største hjortebebestanden

Antall felte hjort

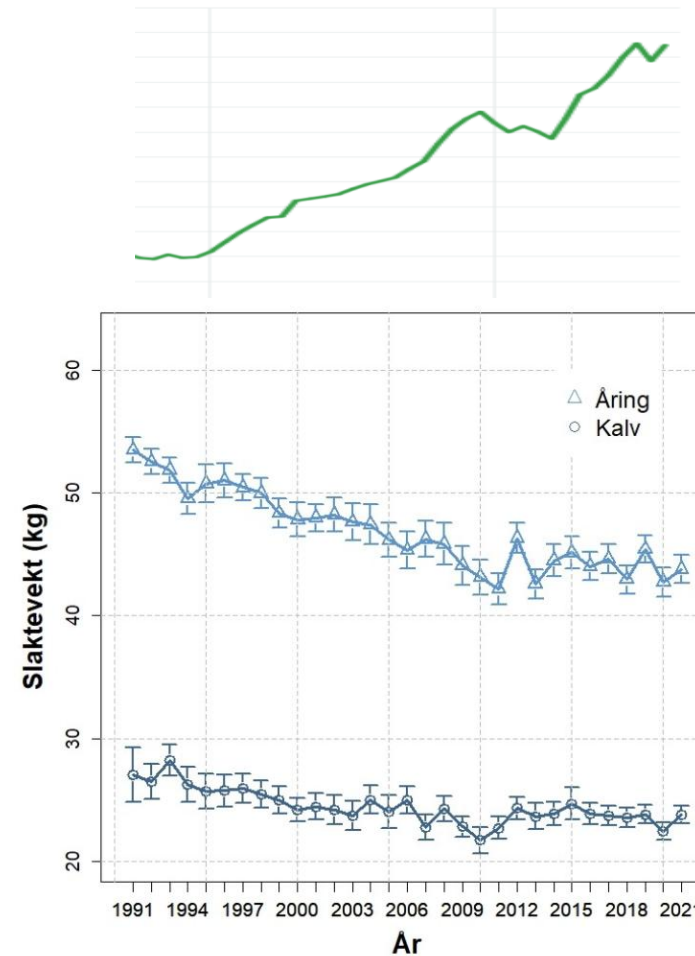
Kilde: Hjortejakt, Statistisk sentralbyrå

Antall felte hjort fordelt på fylke

Kilde: Hjortejakt, Statistisk sentralbyrå

Konsekvenser av storstamme?

Figur 2. Gjennomsnittlig årlig slaktevekt ($\pm$ 95% konfidensintervall) for hannkalver og ettårige bukker av hjort i overvåkingsregion Vestland sør. Data fra perioden 1991-2021. Alle vekt er datakorrigert til 1. oktober.

Også i Trøndelag og Vestland nord har det vært vesentlig reduksjon i slaktevekter siden 1990-tallet. I siste kontraktsperiode fortsatte den negative trenden i Vestland nord, i takt med fortsatt økende bestandstetthet.

Hjortevilt 1991–2021

Oppsummeringsrapport fra Overvåkingsprogrammet for hjortevilt

Erling J. Solberg, Vebjørn Veiberg, Olav Strand, Brage B. Hansen, Christer M. Rolandsen, Roy Andersen, Morten Heim, Mai I. Solem, Frode Holmstrøm, Aksel Granhus, Rune Eriksen, Siri Wølneberg Bøthun

Hjorten fortsetter å øke sitt utbredelsesområde og er nå sannsynligvis vår mest tallrike hjorteviltart. I 2021 ble det felt over 50 000 hjort. De tetteste hjortebestandene finnes fremdeles på Vestlandet og i sørlige deler av Trøndelag, men bestandsveksten i deler av Sør- og Østlandet fortsetter.

Også i Trøndelag og Vestland nord har det vært vesentlig reduksjon i slaktevekter siden 1990-tallet. I siste kontraktperiode fortsatte den negative trenden i Vestland nord, i takt med fortsatt økende bestandstetthet. I Trøndelag ser det ut til at forvaltningen har lyktes med å gjennomføre en bestandsreduksjon, og vi registrerer ingen ytterligere negativ utvikling i slaktevekter. I begge bestander ser vi jevnere kjønns sammensetning i uttak og bestand, økt alder blant felte bukker, og økende andel kalv i jaktuttaket.

Problematisk forvaltning...

- Overlevelse av kalv om vinteren er sterkt knytt til kroppsvekt
- Når ein gjennom forvaltninga produserer stadig mindre kalvar, slik at fleire døyr vinterstid er ein på ville vegar..

Nesten all hjort dør av ei kule

- 85-90% av all hjort dør av ei kule
- Dette har enorm betydning for korleis hjortestammen blir forma

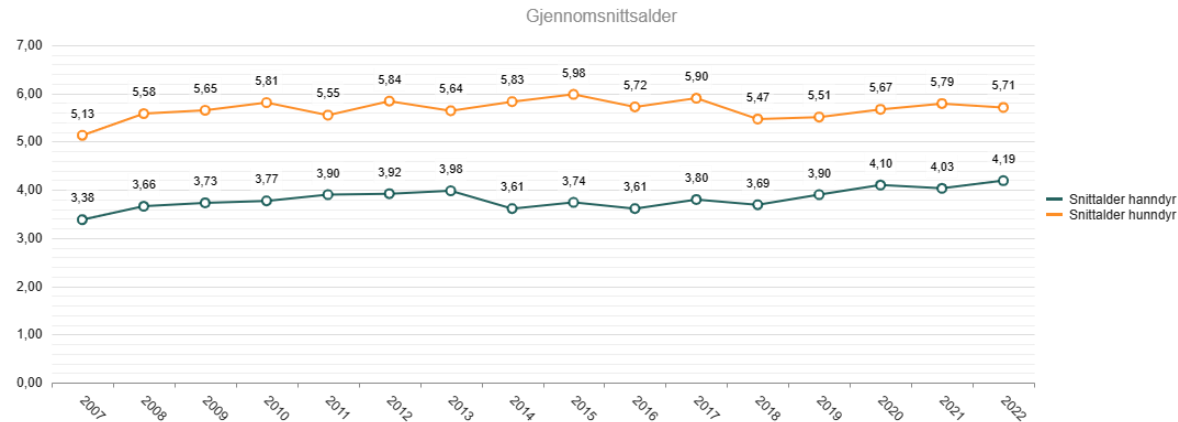
Norsk jakt – ei blanding av opportunistisme, kjøtjakt og trofejakt?

- Skeive kjønnsforhold, svært låg gjennomsnittsalder på hanndyr
- Jegeren har fram til no hatt lite fokus på økologi, hanndyra sin betydning i brunsten og naturleg seleksjon

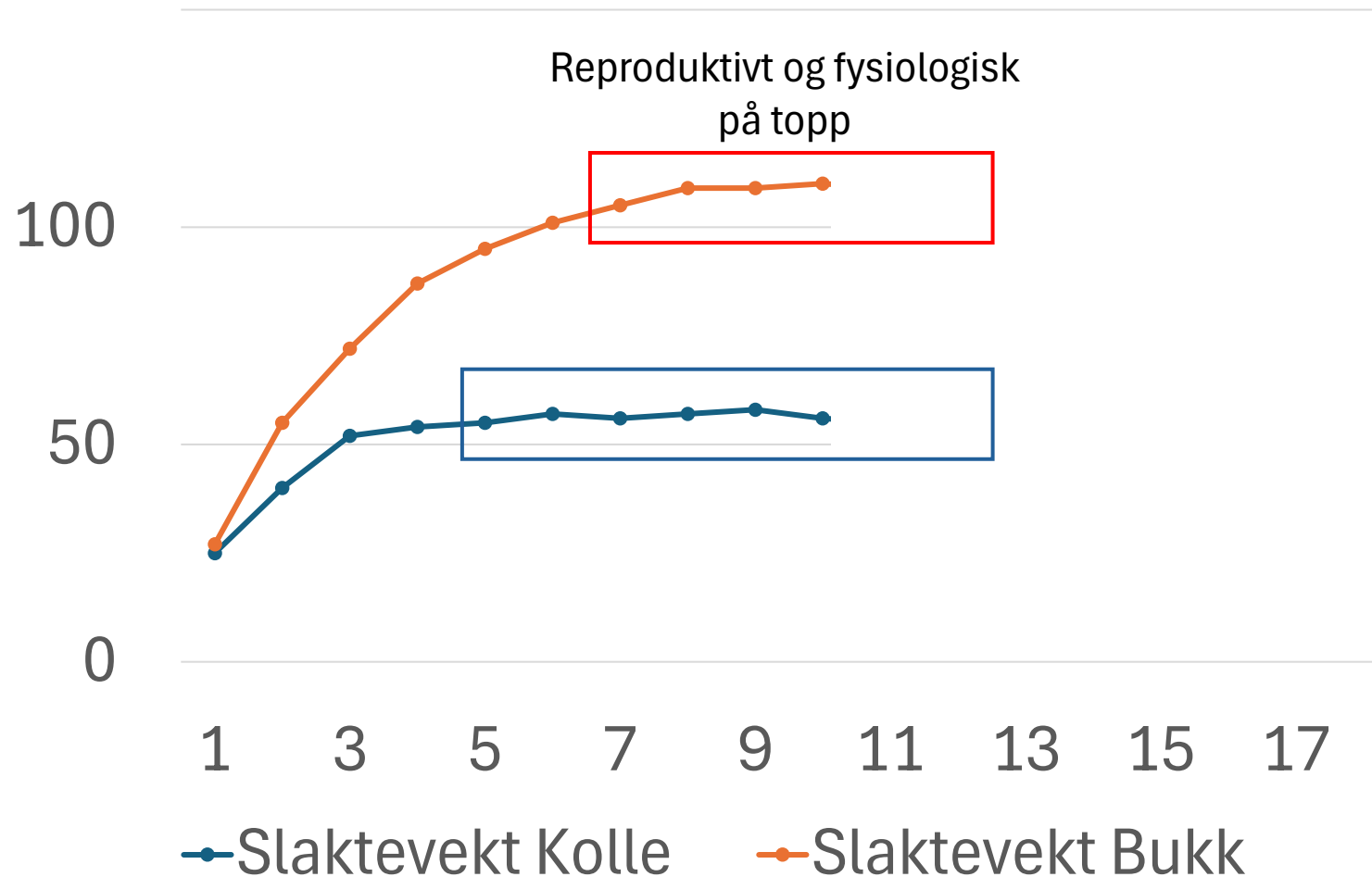

Skeiv kjønnsfordeling og ulikt jakttrykk gjev ulik snittalder

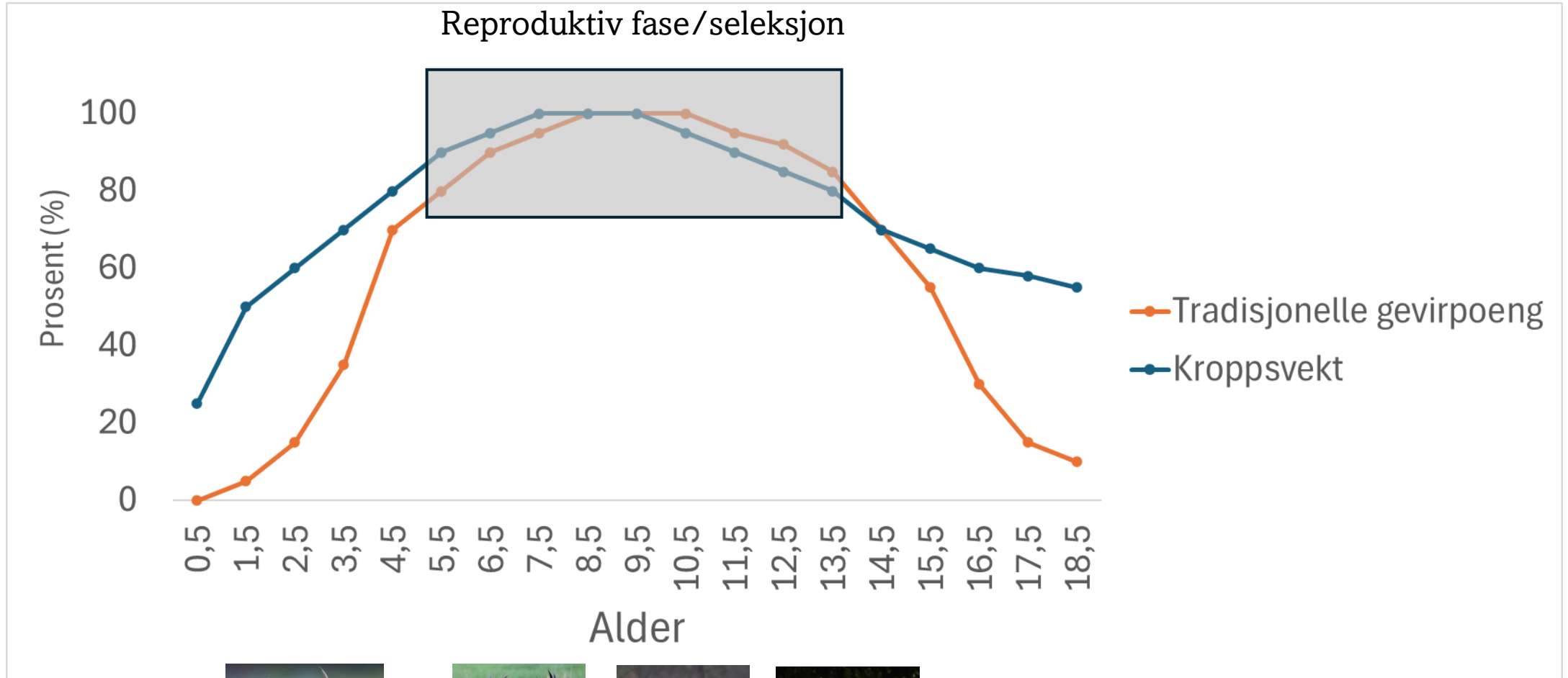

Ungbukk (2-3 år)	14,5 %
Mellombukk (4-7 år)	11,0 %
Voksen bukk (8-12 år)	1,2 %
Returbukk (13+ år)	0,2 %

Litt om utvikling – kroppsvekt og gevir

Bukk – kroppsvekt og gevir

Overleving i naturen med profesjonelle jegerar

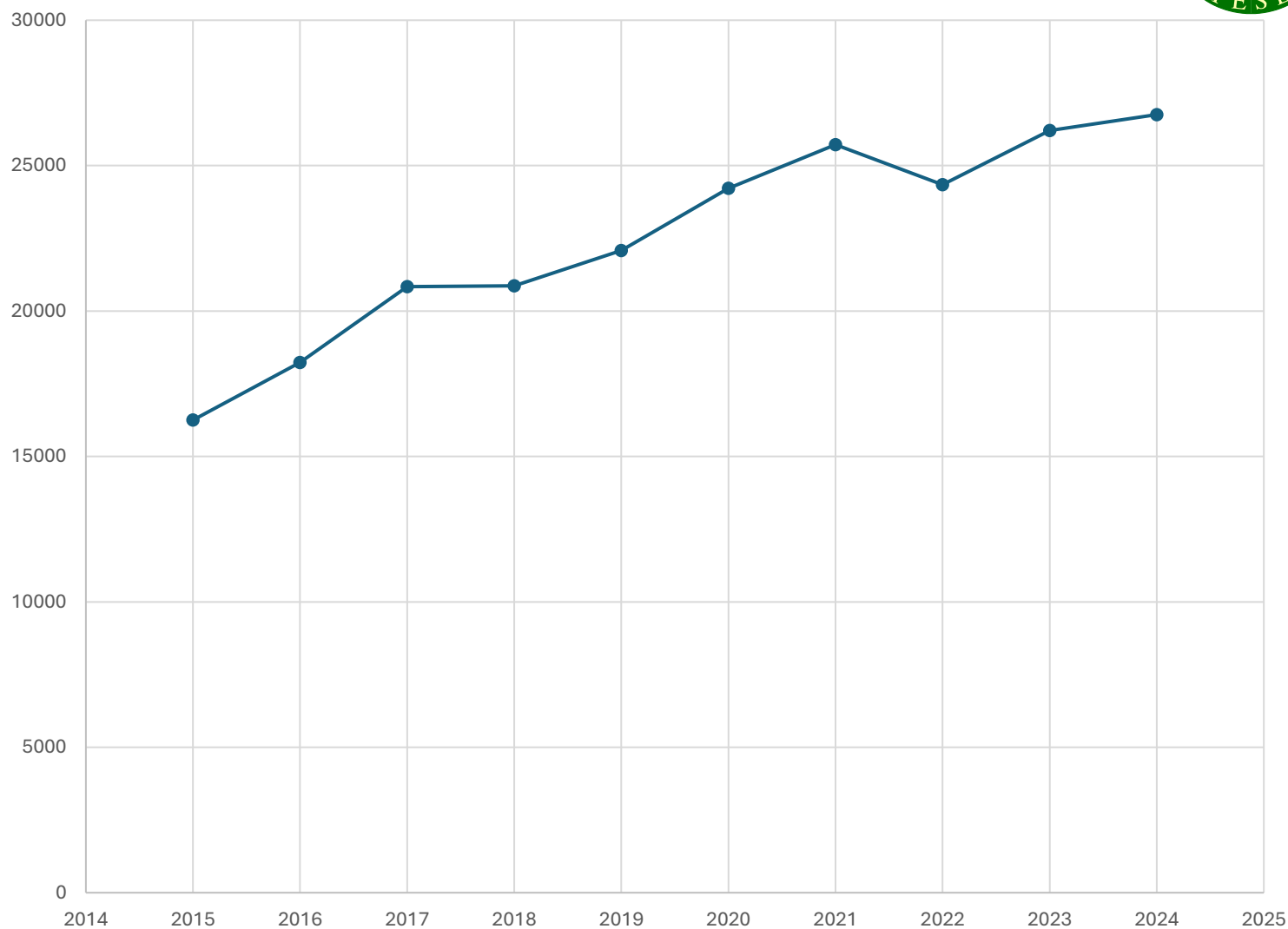

I eit økosystem med rovvilt vil klima, predatorar og sjukdommar i større grad ta livet av kalv og ungdyr samt eldre, svekka dyr. Dette sikrar ei robust stamme med høg snittalder, god helse og god produksjon. **Jegerane bør etterlikne måten rovdyra jaktar på** og i liten grad jakte på de sterkaste dyra i sin beste alder.

Rekordfelling i Vestland i 2024

Totalt felte hjort

Jaktuttaket har endra seg

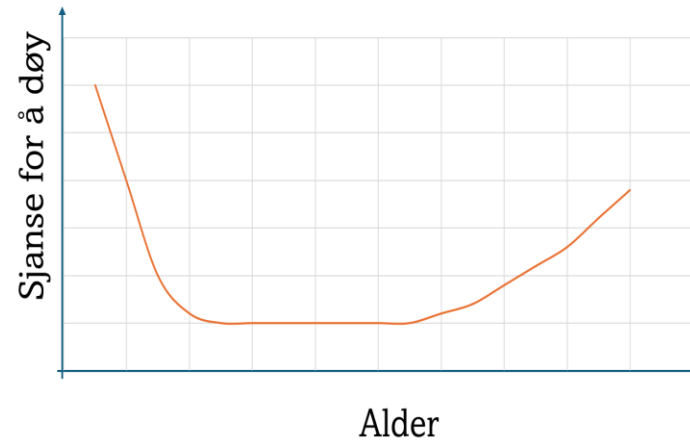

Felte hjort Vestland

Jakt etter økologiske prinsipp

- Nokre er på gang😊
- Korleis skilje mellom ein bukk på 7 og 13 år?
- **Krev dyktige jegerar som tek forvaltning på alvor!**
- **Krev nye heltar!**
- Du er ikkje bukkjeger før du har skutt returbukk😊

Endring i avskytning – men kva med bestandsstørrelsen?

me | Top 5 Drones For Hunting Game 2023

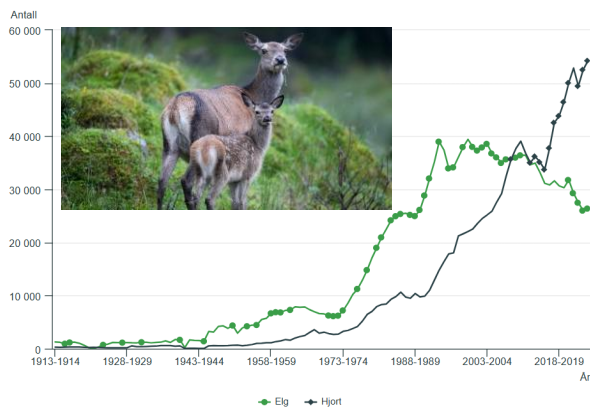

Villsvin skutt i Aurskog-Høland med termisk sikte.

- Lagt til grunn at fellingstal og «setthjort per jegerdag» reflekterer bestandsstørrelse
- Termisk utstyr gjer at lett kan finne hjorten (avhengig av topografi) og kan jakte døgnet rundt
- Effektiviteten i uttak av hjort stig (voldsomt)
- **Voldsom debatt om dette – «jakt vs slakt»**
- Etikken endrar seg – industri og effektivitet vert vektlagt i større grad (landbruksetikk), oppkjøp av kvotar og avliving av hjort på natta er i ferd med å bli vanleg
- Men: med ny teknologi – kva er verdien av «sett og skutt»
 - Vi treng nye føringar for å føre «sett hjort»
 - Nye metodar for å vurdere bestandsstørrelse

Jan Bjørge taper over 100.000 kroner til hjorten

Mange bønder slit med at hjorten et opp avlingane som skulle ha gått til dyrefôr. Jan Bjørge Aarset fekk ikkje nok gras til ein einaste rundball då han skulle hauste i fjor.

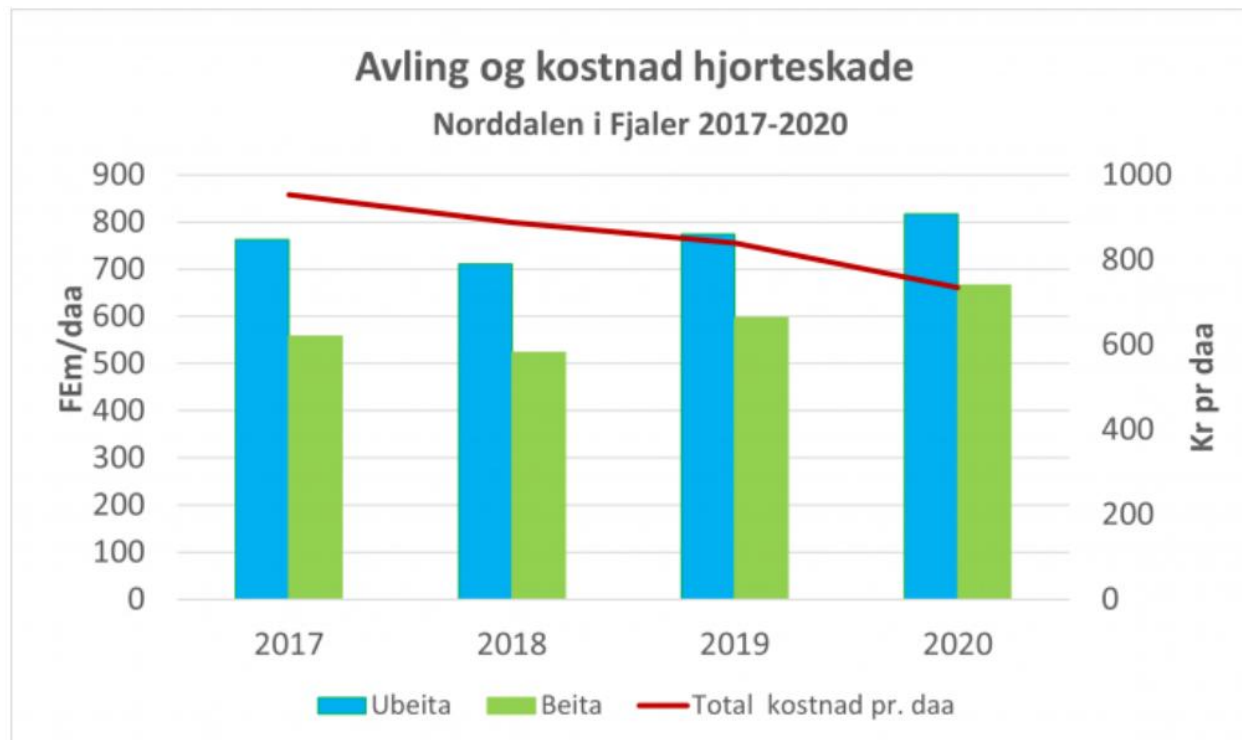
Marius André Jenssen Stenberg
Journalist

Vi rapporterer frå Ertvågsøya i Aure

Publisert 19. mai 2021 kl. 07:48

Artikkelen er mer enn to
år gammel.

Figur: Avlingsnivå etter hard hjortebeiting og kostnad dette påfører bonden, som må erstatte tapt avling med kraftfôr og innkjøpt grovfôr.

Reduser hjortestammen!

Kostnaden med ein stor hjortestamme er ikkje så openberr som andre kostnader. Min påstand er difor at mange bønder ikkje er klar over kva dette betyr for driftsresultatet på garden. **I ei næring med låg lønsemd er det uhøyrte at hjortestammen skal påføre enkeltbruk store ekstrakostnader.** Grunneigarar og forvaltinga må ta grep for å redusere hjortestammen. Det er det einaste tiltaket som verkeleg vil monne!

PT-910 Jordbruksareal i drift og antall søkere

Rapporten viser antall søkere med jordbruksareal og antall dekar jordbruksareal (sum for alle vekstgrupper) som ble drevet aktivt i vekstsesongen.

Datagrunnlaget er sist oppdatert: 12.06.2023

PT-910 2022 Trøndelag		Kommune	Totalareal	Antall søkere
Trøndelag (50)		Flatanger (5049)	9 119	43
		Frosta (5036)	23 160	79
		Frøya (5014)	7 213	47
		Grong (5045)	19 488	50
		Heim (5055)	35 389	151
		Hitra (5056)	15 194	61
		Holtalen (5026)	16 821	69
		Høylandet (5046)	20 173	57

Kilde: Landbruksdirektoratet

Teoretisk reknestykke – kostnader og inntekter av hjort på Hitra

- 10 000 dekar fulldyrka mark på Hitra * 600 kr tapt grovfor per dekar til hjort = **6 000 000 kr**
- **Aktive bønder (61) dekker kostnaden (100 000 per år), dei største tapar mest**
- Kostnad per hjort:
- 6 000 000 kr : 1200 hjort = **5000** kr per hjort for fri tilgang til fulldyrka mark

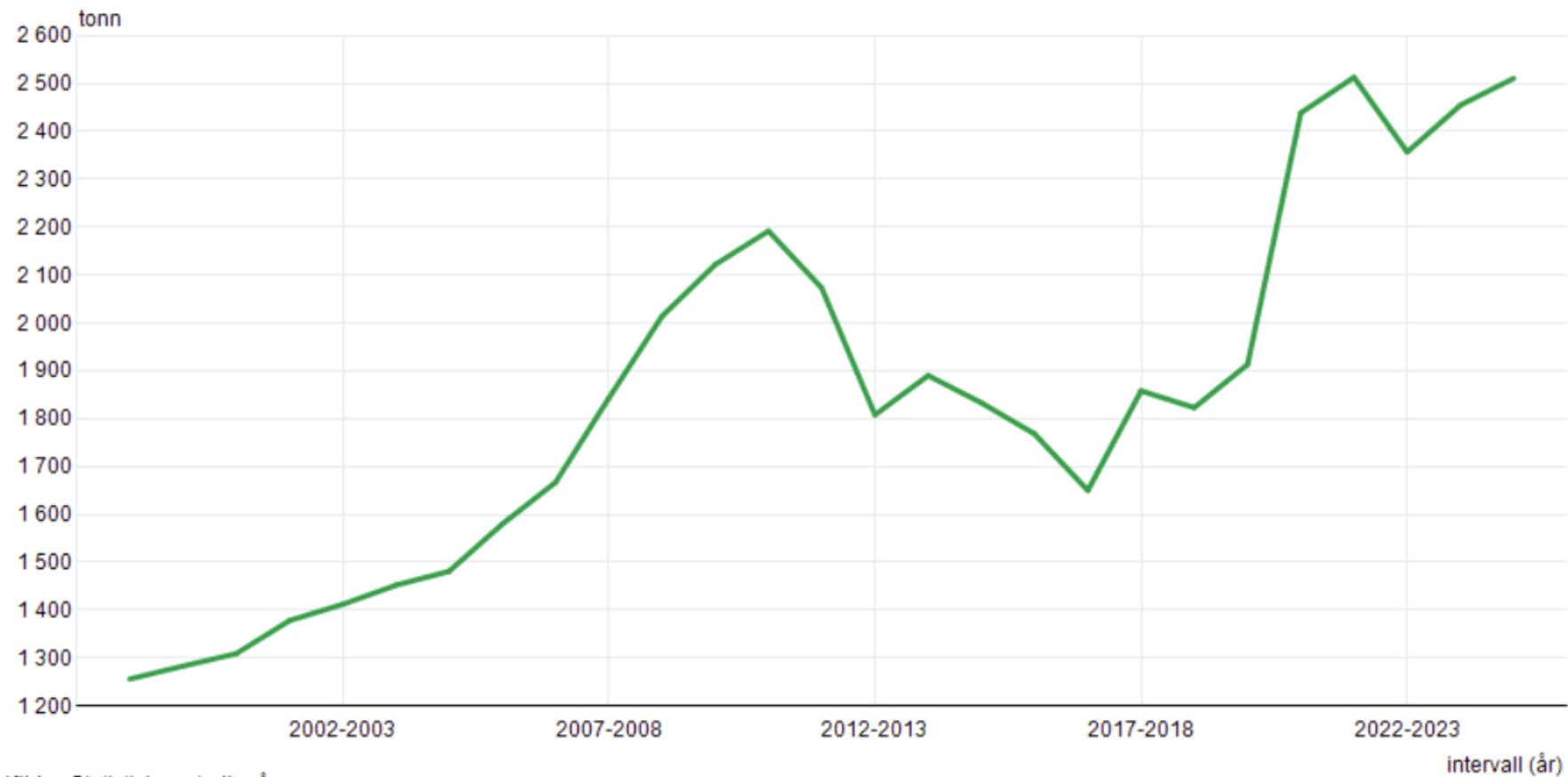
Er det inntekter på hjorten?

- Utleige: 5000 kr * 1200 hjort = **6 000 000**
- **Alle grunneigarar deler på inntektene**
- Andre ringverknadar? Overnatting, mat, drikke, drivstoff, positiv helseeffekt, osv: 5000 kr per hjort = **6 000 000**
- **Samfunnet deler på inntektene!**

Netto = 6 000 000

- **Men det er ei lita gruppe som tek alle utgiftene!**
- **Forvaltninga skal finne balansen i dette – kompensere dei som får avlingstap? Avbøtande tiltak? Skape vinn-vinn situasjonar?**

Beregna total slaktevekt - hjort

Kilde: Statistisk sentralbyrå

STOR VERDISKAPNING FRA JAKT OG FISKE

18.01.2019 AV: ANNE OLGA SYVERHUSET

Norsk institutt for naturforskning har gjort nye beregninger som indikerer at jakt og fiske sto for en samlet omsetning i Norge i jaktåret 2017-2018 på anslagsvis 5,5 milliarder norske kroner.

Småviltjakt sto for en omsetning på drøye 600 millioner kroner i jaktåret 2017-2018 og storviltjakt for nærmere 1,5 milliarder kroner. Foto: Bjørn P. Kaltenborn, NINA

Handlingsplan for næringsutvikling basert på høstbare viltressurser

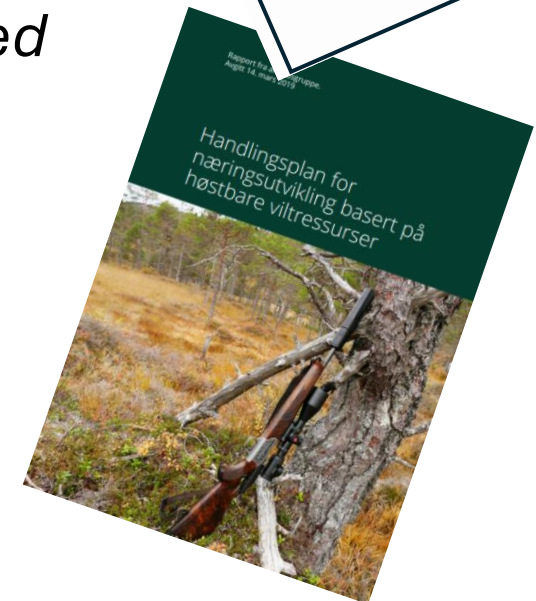
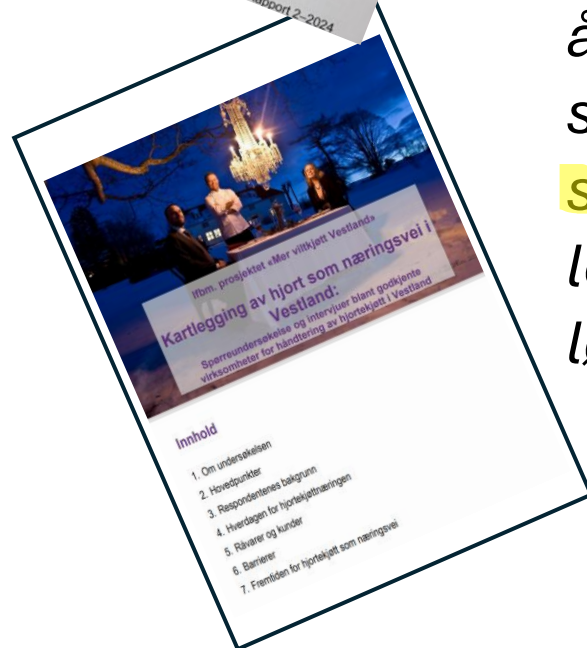

Verdiskaping frå viltressursane?

- Utnytte skuldersesong (turisme)
- Kjøt
- Jakt
 - Guiding
 - Overnatting
 - Transport
 - Matopplevingar
- Oppleving, safari
- Utstyr

Det har i flere rapporter blitt pekt på at viltnæringen i Norge har et stort, uforløst potensial, men til tross for mange rapporter, utredninger og gode intensjoner de siste 12 årene, forblir næringens utfordringer i stor grad de samme. Uforutsigbarhet preger sektoren, med små og ujevne varestrømmer som skaper logistiske, effektivitetsmessige og lønnsomhetsrelaterte utfordringer.

[HEIM](#)[HJORT FRÅ VESTLAND](#)[VERKSEMDENE OG MENNESKA](#)[OM KLYNGA](#)[FACEBOOK](#)

Norsk Hjord På Menyen

Noregs fremste kokkar har norsk hjort på menyen.
Fleire av verksemdene i hjorteklynga samarbeider med leiane kokkar i Noreg.